

TARN TK polgaş
Profes Top cöyleli-
nin organı

„ŞbN“ solunnu cagbır ertee:

Xuuzunda cagbırlarga:

1 cılda . . . 5 akş.	3 ajdan kudu
6 ajda . . . 3 akş.	cagbıga
3 ajda . . . 1 ak. 80.	albas

Solun cagbıdar cerler: Top xarızaa kontorı, oñ kadee salıylar polgaş poştacılarga cagbıdar

Alban polgaş yletpyr cerleringe cagbır:	Taştıkke corudar cagbıgaları:
1 cılda . . . 8 akş.	1 cılda . . . 10 akş.
6 ajda . . . 5 akş.	6 ajda . . . 6 akş.

„ŞbN“ solun redaksıyınñ adrezi: Kızııl-xooraj, Revolus şely, Şetinkin kudumcu, pazın № 2.

1936 cıldın

mart 21 xynynde

suwoda № 24 (525)

ARN TK-nyñ prezidiymynın toқтаaы

(1935 c. 3 a. 10 x.)

Caskъ тарыганъ polgaş cam-
dyk kede aзыl-агыjнън азылда-
гънън peletkeli corup turar tu-
gajında eş Polatın iletkelin tın-
naaş, ARN TK prezidiymynın
temdeqleeri polza:

Nam, cazaqtyñ ajttır perip
turgan saabyr paştalgazın Mal-
cer ministerinden polgaş kozuun,
sumunın nam, arevenin organi-
zastar arat connun ortluzunga
kalbaa-pile cör tañıstır corut-
kannın xazaaz-pile uk connun
idepkеj soraıu ыrgyley pedip,
podunın nam, cazaanın pergen
ajttıyşkın paştalgazın xerek
kыrnga kyyssedip kelgeş, po-
dunın aзыl-агыjн ulam-na pedi-
der talazы-pile 1935 cыlda caa-
caa cedilgelin polgan. Ol caa-
caa cedilgelinın todargaj xere-
ccizi polza, maldың paazy 35 cы-
lda 14,04 xuu өskeп. Ooñ tuza-
lakсыз poor tarылga, sigennin
өзыldezin 1935 cыldы 1934 cы-
pile tenner көerge, сөelgy cы-
ldыñ iştinde 20,48 xuu өskeп,
paza suuzun aзыl-агыjлaryн tal-
lazыndan 7 xuu polgaş sigen
kezildezi 42 xuu өskeпi todar-
gaj xereccilep turar tur.

Tarylganъ polgaş sigen ke-
zildeziniñ şölyn 1935 cыlda eleen
kalbartkan polza-taa, uk ajtkan
cedilgeler orannın aзыl-агыjн-
nıñ yndeziñi poor—maldың pa-
azy 2 saяaga cedirer, oon şы-
narъñ saяzradыr sorulganъ toldur
xandыр şыdavas polgaş uk ta-
raa, sigennin podunın ynyzyn
pedider polgaş azaalgazın saяz-
radыrнън xyezini am-taa sula
corudup turar. Paza en ыlangъja
maldың aзылн xөqcydyp, oon
paazyñ östyeringe uluq tuza
poor sula tarылga cетpes corut-
kan polgaş camdyk aзыl-агыjнън
polgaş kыrynenin organizastarы-
da camdyk kiziler sula tarылga-
зынъñ şыnarъñ tooksavajın tur-
gan.

1936 cыlda caskъ тарыlganъ
aзылн TAR-nyñ 8 tugaar Uluq
xuralnıñ polgaş Pısce
xuraldın 16 tugaar sessiziniñ,
paza ARN TK-nyñ 4 tugaar
plenunıñ ajttıyşkыnıñ jozu-
gaar cedişkinniq corudarыga
хамык kыsty eviledep turgaş,
tarылganъ aзылнga egelep kire-
rine pyryn peletkeldiq turar tu-
gajında kol xemceqlerini ARN

TK prezidiymynın toқтаaы
polza:

Orannın aзыl-агыjнън kol
adyr polur—maldың aзылн sa-
zradыrnga eñ-ne kol cugula
tuza poor xolbaqdaşkan tarыл-
ganъ aзылн kalbartır teen y-
tynde ajtkan sorulganъ paгым-
dalaaş, 1936 cыlda caskъ tarыл-
ganън хамык corudulgaзын tirii-
pile corudup turgaş, oon şölyn
ertken cыldыñdan algıdar, yñ-
yştyn şыnarъñ pedider, pygy
azaalgazın xandыр turguzar
tugajında pottuq aзыldы хамык
nam organizastarь amdыgaştan
corudarыñ sağыndырar.

1936 cыldın tarылgaзынın tu-
gajında ajttıyş polza, arat con-
nıñ podunın yndeziñ negelde-
zin xandырar cinge, көze (arvaj)
taraalarnы murnukkuzı-teq ta-
rybъ-şaan, ak-taraa polgaş sula
taraanъ tarыbъñ toobas coruk-
pile ereştiq xyezir, maldың cem
suuzunga uluq tuzalyq poor po
ajtkan taraanъ ulam-na talbart-
ıbъñн arga-xemceqlerini nam
organizastarь kalbaa-pile corudar
uzurluq.

Po tugajında ARN-nyñ хамык
organizastarыga taqзыr polza:
caskъ tarылganъ pygy aзыldarыñ
corudarda tañıstırılганън mas-
salyq xemceq idişkinine tajы-
nыр algaş, uk aзыldы ertte şыnar-
lyq egeleer. Uk tarыл-
gaga kireriniñ pettinde pyryn
peletkeldiq turarыñн uzurun
podap pilgeş, amdыgaştan sep-
telgenin aзылн murnadыrн-ce
arat massanъ idepkеjlendirip evi-
ledeeringe хамык kыsty uqlan-
дыr uzurluq.

Tarylganъ polgaş oon-pile
xolbaalyq poor camdyk caskъ
kede aзыl-агыjнън aзыldarыñн
tugajında Ministerler cөyleli
polgaş ARN TK-nyñ prezidiymy
öynde ajttıyşkыnıñ peripturgan
polza-taa, мыңcaga cedir Mal-
cer min, Tör kooptun paştaar ceri,
kede aзыldыñ maşına sklady,
kyrekonomnar tooza, tarылga
pelen eves tep temdeqleer. Arat-
tarnыñ kede aзылнън xerekcel
kыzyn хынар көрөөen, paza uk
aзыlga xerek kede aзыldыñ
maşınalарн amga cedir-le sep-
teven polgaş uk tarылganъñ pe-
letkel corudulgaзыnga хамаарыr
cugula kaadyrлар xerektiq polu-

run murnu-pile өörenip turgaş,
peletkeeringe sağыş salыр turarыñ
cetpes, kyrekonomnarнн
tırıtтар kыzy am-taa pelen eves
polgaş maldың cemi cetpes, kы-
bar materialdy am-taa tuduu pelet-
keen, paza kыrynenin arat con-
ga taradыр peer yrezini am-taa
pelen eves, oon-taa өске.

1936 cыlda respubliknıñ tarыл-
gaзынıñ şölyn TAR-nyñ Pısce
xuralnıñ 16 tugaar sessizinden
10 xuu kalbartıbъñ-ce arat con-
nıñ xuuzunın polgaş хөj niilti-
niñ sonıurgalyñ paгымdalaaş ce-
dip aлырн xyezir tep ajttır
kaan sorulgaзын kyyssedip aлы-
da хамык nam, areve organizas-
tarь polgaş oon kezıgynneri
tañıstırılганън aзылн koldadыр
algaş corudar хemceqlerini pre-
zidiymden ajttıyş polza:

1. Tarылganъ şыnarъñ saяz-
radыr sorulganъ paгымdalaaş,
arattarnыñ talazыñdan yrezin pol-
gu-teq camdyk taraalarnы aрыq-
lap taaryştыр turgaş, şыnarlyq
yrezin kыldыр aзыqlar aзыldы
tolgandыр olарн eviledep pelet-
keniringe nam organizastarь cu-
gula sağыş salыр. Arattarnыñ xo-
lunda yrezin polgu-teq par taraanъ
amdыgaştan egelep yrezinge
arttıyş peletkeerin paгымdalaaş,
kezıgyn pyryzy ol sorulganъ
kyyssediringe podunın idepkеj
sorun salыр turgaş, arattarnыñ
ol-ce ederttir uzurluq. Kozuun
kooptarь, kozuunnarda maşına
sklattanъñ ergelekçileri arattar-
nıñ yreziniñ aрыqlar peerin
paгымdalaaş, kozuunnarda uluq-
uluq tarылga şөlderine aрыqlar
maşınalарн turgazыñ taqзыr.

2. Nam, areve organizastarы-
ga taqзыr polza, taraa ynyzyn
pedideriniñ cugula sorulgalарн
pilbi-şaan, 1936 cыldın 3 ajnıñ
15-ten erttirbejin taraanъn puga-
puluktарн toburaktaar polgaş
ol-ce arattarnы eviledep turgaş,
podunın kыzyn ereştiq salыр
uzurluq.

3. Kyrekonomnıñ paştatırlarь
eşter :Kara-ool, Sancaa, Tojba,
Occur-ool polgaş CAE-leriniñ
targalarь paza ыnda aзыldap tu-
rar nam kezıgynnerine sağы-
ndыр taqзыr polza:

a) Caskъ tarылga kampanizы-
ga xereqleer cepceqlerini myñ
cыldın 4 ajnıñ pıreede pyryn

septeen turar uzurluq.

b) Kyrekonomnar polgaş CAE-
ler caskъ tarылga kыrer хамык
yreziniñ pyryny-pile aрыqlap
alğan turar uzurluq.

c) Kyrekonomnar polgaş CAE-
ler polza, uk taraanъ cazarда cyk-le
cazar maşına corudar polgaş ol
tugajında cook-kabyzında turar
arattarga tuzalazыр sorulgalыq.

d) Taraanъ azaalgazыñ ekki
pyryn turguzarыñ paгымdalaaş,
amdыgaştan kazaazyñн ыjazyñ
peletkep aлы-uzurluq. Taraanъ
kazaazyñ 6 ajnıñ 1-de pyryny-
pile tooskan turar uzurluq.

4. Eşter Polat-pile Ubangurga
paza Jakovlefska taqзыr: kozuun-
nar-ce oktaar yreziniñ pyryny-pile
myñ cыldın 4 ajnıñ 1-de too-
zaryñ kyysset oktaan turar uzur-
luq polgaş arattarga peer yrezin-
ni pyryn aрыqlaaş tıpsыр, uk
yreziniñ uluska sadарыñн polgaş
aрыqlaaş peeriniñ tugajında paza
ol eşter харылаар.

5. Kede aзыl-агыjнън maşı-
nalарн caskъ tarылga aзылнga
pelen kыrer polgaş arattarnыñ
negeldezin toldur xandырar tu-
gajında 4 ajnıñ 15-ten erttirbej-
in pyryn kyyssedirin paza uluq
taraanъ cerlerge arattarnыñ k/a-
nıñ cepsekeriniñ septeer 10-dan
kudu eves cerler turguzarыñ eş
Tolma-capka taqзыr.

6. Eş Polatka taqзыr polza,
taraa pugazyñн unun şыnarlyq
yndырp, ynyştyn mezyzyn pe-
didip, sugarulga aзылн saяzra-
дыrnga peđyyn todargaj ajttı-
yşkыñ peer polgaş camdyk tarыл-
ga, sigen aзылн corudarыga
tuza polgu-teq cerlerni kurga-
дыr sorulganъ paгымdalaş, arat
connu eviledep turgaş texniktiq
udurtulgaзыñ peerin Mal-
cer ministeriniñ nam augызыnga taq-
зыr.

7. 1936 cыlda caskъ tarылga-
nıñ aзылн egelep corudarы-
pile kady, maldың aзылн
saяzradыrnga idişkin
polur peđyyn argalарн co-
rudarыnga nam organizastarь
todargaj kirzir polgaş onu coru-
darыnga arattarnы eviledeer uzur-
luq. Eñ ыlangъja er, kыs maldar-
nы yzer kampaniñн uzur-tuzaзыñ
tajыbırlap turgaş, po cыldın 4
ajnıñ 15-te uk aзыldы egelep
corudar, paza po cылн maldы

cut aзылнñdan kamgalap aлыр-
nıñ temisselin cer-le sularatpas
polgaş cas şaqda maldы tornk-
turarыñ-ce, oon cas telyñ kam-
galaarыñ-ce nam kezıgynneri pot-
tuq aзыldы corudar uzurluq.

8. Kozuunnıñ хамык nam
organizastarыga taqзыr polza:
maldың aзылн cemizin toldurары-
pile kady, caa sigen şölyn kal-
barttır coruktu cugulaga көer
(sigen şöly polgu-teq) cerlernin
taş, xaraganъñ aştарыñн tugaj-
ыnda arattarga pilindiriq aзыldar-
nıñ corudup turgaş, uk sorul-
ganъ kyyssedir tur. Bncangas
eş Polatka taqзыr polza: Kyr.
fondunıñ aзылн cemizin 1936
cыlda turguzarыñ paгымdalaaş,
amdыgaştan egelees ajttıyşkыñ
paştalgazыñ tus tus cerlerge pe-
rip potlandырar polgaş cer xu-
baaldazyñ 4 ajnıñ iştinde coru-
dar tugajında cöguur saabyr
majıktı perip yndырgen turar
uzurluq.

9. Kozuun nam komitetteri-
niñ targalarыga taqзыr polza,
tarылganъ azaalgazыñ ekki tur-
guzarыnga cugula xerektiq pol-
ur taraa kazaalarыñн septege
tuduşkunıñ ertte egelep coru-
darыñ podaaş, kazaa ыjazyñ am-
dыgaştan tyzyreriniñ tugajında
aзыldarыñ corutkas, arattarnы ol-
ce eviledep kыrerin-ce şalybтыq
idepkеjin mobilizastar.

Ol aзыldarыñ tiril-pile corutpu-
şaan, eñ cugula kyyssediringe
paza pir хамаарыr aзыл polza,
taraadan maldarыñ cajladыр, uk
ynyştyn azaalgazыñ kamgalaarы-
nga tergiñ pir tuza polur cyldy
paгымdalaaş, 1936 c. 6 ajnıñ
pıreeden erttirbejin taraa cerin-
den cajlay көzeriniñ polgaş ka-
zaalarыñ tuj kazaalaar aзыldы
corutkan turar. Ol tugajın arat
pyryzy pilgen turarыñн tugajы-
ga nam, areve organizastarь pir
tugaar kirzilgelic.

10. 1935 cыldın caskъ tarыл-
gaзынıñ aзылн şыnarly-pile pe-
letkenip egeleeriniñ tugajında
kozuunnar-ce харысалgalыq ulus-
tarnы ARN TK-nyñ murnundan
3 ajnıñ 15-ten erttirbejin coru-
darы cugula tep toқтаaты.

ARN TK prezidiymynın
targazy TOKA.

Proletarnıñ kadyq cazaan turguzarыñн maadyrlyq ylege-
rin tögeer pir tugaarыnda көrgysken Paris komununıñ 65 cы
polgan ajunıñ xyny polgaş revoluscularga tuzalaar telegej or-
ganizazыñн xyny polur Mart ajnıñ 18-tiñ xynyn erttireringe
Kызыл-xoorajnıñ RTO kezıgynneri tooza cыqlыр xuraldaaş,
TARN TK-ga calbıyştıq iziq pajыrн cedirip tur.

TARN Tör komitedinge tangыraqlaarыbъ polza, RTO ke-
zigynneri cacak, namnıñ udurtulgaзынıñ adaanga coraaş,
TAR-nyñ tuskaj pot ergezin ulam pızydar tees, oranda ulustıñ
aзыl-агыjнън polgaş arat tymennin kultur polsaazыralыñ ulam
өryledip saяzradыр tees, idepkеjliq temisseziristi tangыraqlap
tur-pis. Po xyn podıuska kol poldurup salыр sorulgaбыs polza,
cut-pile temissezir polgaş kede aзыl-агыjнън caskъ kampanizыñ
erttirer tugajında cacak, namnıñ ajttıyşkыnnarыñ cedişkinniq
kyyssedir tees, ereştiq temissel corudar-pis.

Ooñ-pile kady, pistiñ RTO organizazыñн pygy aзылн eres-
tiq saяzradыр, faşizm-kapitalizmnıñ kara-pazyñnarыnda xilin-
cektedip cidar revoluscu eş-өoryyske tuzalamъ көrgyzerine
kirziristi tıñzıdыр, pistiñ organizazыñнн kezıgynneriniñ
sanыñ көbydedip, paza oon akşa xөrengi suurun kыlnnadыр-
psı.

TAR nasional revolustuq cazaa polgaş TARN TK tel-
gerezin!

Paris komununıñ 65 cы oju polgaş revolusculargatu-
zalaar telegej organizazыñнн ekki xyny mart ajnıñ 18-tiñ
xyny telgerezin!

XURAL PREZIDIYMY.

Paris komununıñ 65 cы pol-
gan turaskaldыq xyny polgaş
RTO xyny Martıñ 18-zin jozulap
erttireri-pile Kызыл-xoorajda RTO-
nıñ org. byrozunıñ cerinden car-
laanъ jozugar, RTO kezıgynneri
şala kezceliklej Profes tör cөyl-
elinin klubunı cыqlыр keldi.

Kezeekkiniñ 6 şakta xoorajda
RTO org. byrozunıñ targazy eş
Aqbaan, Paris komununıñ tur-
askaldыq xyny Martıñ 18-ziniñ
uktulga xuralnıñ aзыtkannıñ tar-
aazy-pile xural prezidiymyngе
sanalым tees, ARN TK-nyñ pre-
zidiymyn pyryny-pile songuur
teerge, olurgannardan tinmittiq
adyş caskaan, oon-pile cergeleş-
tir eş Aqbaan, Seren, oon-taa ө-
ke eşlerni xuraldın prezidiym-
yngе songaan. Oon taraazy-pile
xyrdylyq prezidiymge: Stalin,
Dimitrof, Stasova, Telman, paza
Cyrmit-tazy, Toka, Xemcik-ool
SSRE nin Pyryn ergeliq teleezi
eş Malkof, MAR-nyñ Pyryn er-
gelic teleezi eş Kombucap, sekr-

eteri eş Soktu-occur suqlarnы
songuur tur teerge, olurgannar-
dan tinmittiq adыş caskap, хөq-
cymcylerden „Internasional“ ы-
ladыр, pir ыт-pile songudu.

Xural prezidiymneri saadap-
kannıñ taraazy-pile Paris komu-
nunıñ 65 cы polgan oju polgaş
RTO-nıñ 13 cы polgan ojunıñ
tugajında TAR nıñ RTO tör byr-
ozunıñ targazy eş Tovarıştaj sөs
aldы. Myn iletkeldi orus tl
kыrnga eş Pyryy occuldurgan.

Iletkel toozulgan soonda eşter:
Stalin, Stasova olarga
telegram corudar teerge, olurgan-
nardan paza-la yzylbes adыş cas-
kadыр. Oon taraazy-pile eş To-
variştaj, Germanıñ faşistарыñн
kara-pazyñnda eş Telmannы
xostaarыñ negep, SSRE-de Ger-
mannıñ elcinin-ce telegram co-
rudar teerge, olurgannardan yzyl-
bes adыş caskady.

Bncangas, xural tengen soon-
da, „Anıjak nazыñ“ tep attыq
koncuq solun kino yndı.

Tere-xelde cut pajdalы
Tere-xelde arattarnıñ curttap
turar teviskeeringe p/c2ajnıñ 1-
niñ xynynde eleen uluq хar caq-
gan, murnunda ergide хар pile
kady ol cerniq харь am yjede
eleen uluq poor turar.

Ol cerde curttap turar arattar
parыk-la yş pelyk cerde curttap
turar, am yjede tus-tus pelyk
cerlernin харыñ көerge, Xelde—
43 sm, Parыktyqda—27 sm, Kar-
gyda—25 sm. aзыq хire, хar cam
po хire poor turza-taa, connun
malъ 1 ajnıñ 1-den egelees,
2 ajnıñ 10-ga cedir uluq picce,
anaj-xurgandan uluq poda mal-
ga cedir—147 paaş mal cultan
өлgen turar, uluq, picce—1086
paaş maldы aзыrap turar.

Arat con cutka udur arga хem-
ceqlerini corudup turar, cizee,
kыzy cygeer, araj ыrмнıq mal-
ыñ cym cer-ce odarladыр көзыр,
malыñ cutka aлыspazyñ arattar
koncuq oraldazyр turar.

ТУКТУQI-OOL.

Moskva, RTO Kyyssekci komitedinin targazy eş Stasovaga

Kyzyl-xoorajnyň RTO organizatsiýanyň niitti xuraly Pariş kommununyn aldan peş cöl polgan oju polgaş RTO-nuň ekki xyny mart aýnyň on sestini xynyn erttireringe cýlgaş, Slerge revolustuq pajyryn cedirip tur. Slerge tangracqlaaryň polza, TAR-da RTO organizatsiýanyň massalyq organizas klyp, RTO-nuň sorulga podalgazy arat tymenge kalbaa-pile tanyştyryp, pistin organizatsiýanyň kezigynneriniň sanyn kövydedip, oon akşa xorengi suurun klynnadyp-pis. Oon-pile kadý Twa ulustun azy-agyý polgaş arat tymeniniň kulturun öyledir tees, idepkejliq temisel corudar-pis. Germannyn proletar angyzyňny paaştyň eş Telmannyn faşizmiň kara-pazyňndan xostaaryn negep tur-pis.

Pariş kommununyn xeree pygy telegejniň klyngu tiileeri telgerezin!

RTO-nuň Töp Kyyssekci komitedi telgerezin!

Pygy telegejniň şuptu arat tymeniniň ýnak paşkazy, paştyňcaby uluq Stalin telgerezin!

XURAL PREZIDIUMY

Moskva Germannyn elcin ceringe

Twa Arat Respubliktyn Kyzyl-xoorajnyň RTO kezigynneriniň niitti xuraly, Telmannyn polgaş Germanada kara-pazynda xilinceketken öske-taa revoluscularny xostaaryn ertitip negep tur.

XURAL PREZIDIUMY

Martyn 18-te RTO-ga cýldyrgan tuzalamcy

Mart aýnyň 18-tin xynyn tavarlyst, Kyrtipograf kolektivinge Pariş kommununyn 65 cöl polgaşlyq tujajynda, azylybarnany polgaş RTO kezigynneriniň kalvak xuralyndan, pygy telegejniň maadyllyq revoluscularyga iziq pajyryň cedirip-şaan, pottarybystyn ekki turaby-pile akşa tuzalaar tep sanaldar yndyrgeş, tus xuralga oluruşkannardan en teere tuzalaan ešter:

Tolvaakkaj 10 akşa, Koncaj 5 akşa, Munzuk 5 akşa, Şurzunool 5 akşa, O. Sunduj 5 akşa, Kyrgaa 5 akşa, Makarof 5 akşa, Idam 5 akşa, Kyzyl-ool 5 akşa, Samba 5 akşa. Oon angda 56 kizi 50 köpejekten ery 1-2-3 akşa cedir tuzalaan. Po ešternin tuzalaan akşazy şuptu kaitşkaş 147 akşa polgan.

Moony songaar pygy telegejniň revoluscularyga tuzalaar, RTO-nuň uyrnyn azylyň sazyradyp, moon-taa arttyk akşa xorengi cýr polgaş massalyq azylyň telgerezidip turgaş, kargystarnyn kara-pazynda cýdar eş Telmannyn polgaş öske-taa, maadyllyq revolusculary ešteribisti xostaaryn-ce negeeribisti ulgattyrar-pis.

Paza öske cerlerde RTO uyrleri pis bşkaş akşa xorengi cýr polgaş öske-taa, massalyq tanydylga azylyň corudup turgaş, pygy telegejniň maadyllyq revoluscularyga tuzalaar polgaş olarň kargystarnyn kara-pazyndan xostaaryn negeer poor tep idegep tur-men.

RTO uyrnyn targazy Samba.

Saryq-sepke Mart 8-ti erttirgeni

Pygy telegejniň xerezenneriniň ekki xyny Martyn 8-tin xynyn pistin Kaa-xem kozuunyn xerezenneriniň erttirgeni polza, 3 aýnyň 7-nin xynynde kezeekiniň 6 şakta 105 xerezenner cýllyp, pajyrylyq xuralyby erttirdibis. Uk xuralga iletke klygannar Tavadan Kokpalaar, xamaatylardan Pilipova. Uk iletkecliler pottarybny iletkelderinge cugaalaan polza, şaanda iştikki, taşlyklyny perge tarlalyga coraannadan adylyp, oon peer nam, cazaanyn iziq paaştalgazy-pile coraaş östyryp algan malynyň tynneli, öterengen erttem kulturu polgaş polit. piliqliq poop alganyn cugaalaş, moon songaar sorulgaşyn cugaalady.

Myn iletke tengen soonda, tus kozuunyn idepkejliq xerezenneriniň şannaan polza: kozkoop azylybny Caskalmaan

azylynga idepkejliq, tomannyq tees, 15 akşanyň paraan-pile sannaan.

Mal paş sanyn 34 c. 35 c.

Kok-tejde Modyrge 41 67
Koptuda Xorluu 68 88
Pyrende Xodan 106 124
Pelbejde Serzikkej 12 22
Po 4 kadaj malynyň paazyň cöl-cýlda östyryp, nam, cazaakly salgan sorulgaşyn kyyssedip turar parymdalaş, şannaan polza, 4 kadajga ezer terir mēngynner, öekter, tyrgaktar mēndyq cyyl-pile şannaan.

8-tin xynynde, Twa polgaş xamaatly xerezenner ajak şaj izip, xögezip, turganybny-pile kadý, massalyq ojun cyyliderni erttirdibis.

Areve kozkomunyn targazy Kokpalaar.

4 aýnyň pireede-le yzer tep tur

Cöen-xemcik kozuunyn Cýgakký sumuzunyn Tagy-şemide 3-4 tugaar arwannar koşkar, xunazyň 4 aýnyň pireede yzer tep peletkenip turar. Ol ysken, koşkar, xunazyň 4 tugaar arwannyn xamaatly eş Ojdan-ool kadaraar polgan. Ol kizige pir şan taratyp peer teen polgaş ol kadaraar teen koşkar, xunazyň tygyn paza klygyp alyp polgan.

Paza tus sumunyn Tagy-şemide arwannyn mal cuttan cygeer cöl azyr turar polgaş amgacadir palyk elgen mal co.

Cuttan cygeer ulus-pis tees

olurup turar cybe cok, xatyn cym oottuq arwada kystaan-ce inekterin odarladyr kirip kelgenner. Oon angda tus sumunyn arat conu erte koşkar, xuna yzeriniň azyk-tuzazy koncuq pilip turarlar.

Pistin arwannaryn aratconunyn ertie mal yzer tep turar-pile kadý maldyn xoralq tajzyny pory-pile temisseldi paza-la corudup turar. 35 cýldyn seelgy yjezin 6 pory ölyrgenner. Am-taa udaa-taraa pory-pile temisseldi koşkatpajyn corudup turar-pis. Semis-ool.

Kyzyl-mazalykka mart 8-ti erttirgeni

Pygy telegejniň xerezenneriniň ekki xyny Martyn 8-tin xynyn pistin Parybny-xemcik kozuunyn Kyzyl-mazalyk-xoorajnynda alban xakcyl polgaş curtakly xerezenneri po 36 cýldyn 3 aýnyň 7 xynynde pajyrylyq uktulgaşyn xuralyn 173 kizi cýllyp erttirdibis.

Uk xuralga kozkom targazy Padan-ool iletke klygan. Oiletkelge kargys curtarda azyq tarlal koryp turar xerezenneriniň pajdaly, olarň kargystarga udu revolustuq temisseliniň cidip turar polgaş telegejniň tarlatkan-narynga pir tugaar ylegerin kergyzyp turar SSRE-niň xerezenneriniň cýrgaldyq amdyralgazy, olarň pygy sazyralgazy cugaalady. Oon-pile kadý, ol xynyn Twaanyn arat xerezenneri pajyrylyb-şaan, kaaş cýldyn iştinde nam, cazaanga paaştadyr coraaş cedip algan cedilgelerin ekki tep temdeqlep, moon songaar corudar azyly, kyyssedip sorulgalaryn pir piree cokka iletkep perdi.

Oiletkel soonda ARN TK-nyn targazy ýnak paaştyn cýbys eş Toka nam, cazaakly murnundan calyblystlyq iziq pajyryn cedirip-şaan, taştakly curtarda xerezenneriniň saja-saja-z-pile, kargys faşis idegetterge tarladyp turar polgaş oon-pile kadý, ol eş-öernyn revolustuq tura xalyblykyn, oon uzur-tuzazy kymga teren cybel tep cybeni tanyştyrperdi.

Oon-pile kadý Sovet curtunyn xerezenneriniň ekki pajdaly purungaar xeqcyp turar Sosializmiň tedir eelbes tuduşkunyn, paza MAR, TAR-nyn xerezenneri şeeliliq curtup, azy-agyýlyň sazyradyp turar polgaş moon songaar murnunda turar pygy sorulgalaryn cedip alady cuny klyza coguurul tep cybeni piske pir-piree cokka tanyştyrperdi. bncangaş salgan lozun polza: SSRE, MAR, TAR-nyn xerezenneriniň, uqva-tunma xalyzaazy, şeelen ergezi ulam-na telgerezin!

Martyn 8-ti telgerezin!
Pygy telegejniň arat tymeniniň uluq paşkazy eş Stalin telgerezin!

Iletkel tengen soonda idepkejliq azyldap turar polgaş ekki öere nipturur xerezennerini şannaan polza:

Öşky-saar, şkola ceringe koncuq ekki azyldaan tees, 12 akşa 60 kōp. paraan-pile, Xorluu, şkolanyň paazyňnyň şalazyň ekki cup turar polgaş ol surguuldar-pile ekki xalyzaalyq tees, 8 akşa 64 kōp. paraan-pile şannatkannar. Paza Toluma, Oj xuna, Kok-kys, Anaj po 4 kizini öereniri polgaş curumu ekki tees, 12 akşa 97 kōp. paraan-pile şannaan Oon angda sestra polgaş sanitar azylybny: Cyrmit, Pudaar, Serenmaa 3 kizini 18 akşanyň paraan-pile şannaan.

Uk keze koncuq solun „Olurur-kara“ tep şii yngen, ol şii ni 120 azyk kizi koncuq sonuurgap kōrdy.

PXK Xerezenner tassyllyq targazy Tirttyk.

2-ni uzurdu

Tandy kozuunyn Mezegej sumuzu Jandaraa teerzi, po cýldyn 2 aýnyň 23-te 2 koncuq uluq poryny kōkpalap ölydy. Po bşkaş pory-pile temisseldi zyzykteldirbeeli.

Sumu sekreteri Naksyl-ool.

ARN-nyn xamlyk organizastarynga tynnadby

ARN Töp komitediniň pir idepkejliq kezigyny, namnyň ergi şudurgu azyldakly eş Sagaandajnyň podu xoralq aaryga tavarlybşkaş mōceen tur. Eş Sagaandaj pistin namnyň pōlyynden carlyp ölyq pojduška sanatkan polza-taa, ol eştin xyezir coraan temiseli pistin namda xeeber arttyp kalgan.

Pistin Twaanyn antifeodallyq, antiimperialistlyq nasional revolyunyn xeree tees, ol eştin xyezir kelgenin ulam-pile xanlydyp telgerezidip idepkejliq soruubustu moon-taa arttyk pazyq ertitip salar uzurluq-pis.

ARN TK

Eş Sagaandajnyň topcu namdary

Kaa-xem kozuunyn Pyren sumuzu eş Sagaandaj 1900 cýlda jady arattan tōreen. 1921 cýldyn murnunda feodal-teokrattarga 13 cýlda xōlecciktep ösken. Oon soonda mal, taraa azyldyq coraan. ARN-ga 1924 cýlda kirgen. 1928 cýldan 1930 cýlga cedir Pyren sumuzunda ARN-nyn uyr targazy turgan. 1930 cýldan 1932 cýlga cedir Tozu kozuunyn nam komitediniň targazynga turgan polgaş namnyň 9 tugaar uluq xuralyndan plenum kezigynynge songutkan. Myn 32 cýlda Moskvada KUTV surguulunga pargaş, po 36 cýlga cedir öerenip kelgen turda, xoralq aaryga tavarlybşkaş, mart aida nazynndan mōceen tur.

Eş Sagaandaj, po arazynda podunyn onaaşkan azyldaryn idepkejliq kyyssedip kelgen polgaş namnyň taandaryn azyldaryn canlybşnyň cokka kyyssedip kelgen. Nam talazy-pile xemceq aldyr corbaan. Paza öerenip turgan surguulunga idepkejliq poop turgan.

Şak mēndyq, pistin namnyň ergi kezigyny polgaş ARN TK-nyn kezigyny, xoralq aaryqyn urzuu-pile pistin namdan polgaş pygy arat tymenden carlygan tur.

TARN TK.

Tere-xolge sumu cagyrgazyňny picce xuraly poldu

Ministerler cōylelinin oralakly targazy xyndylyq eş Ojdur, po cýldyn 2 aýnyň 13-te Tere-xoldyn suurunga morlap kelgeş, sumunyn 2 tugaar picce xuralyn klydaryn, ana 20 kizi cýllygan, uk xuraldy eş Cinzaj azytkanyň targaazy-pile eş Ojdur ses algaş, pajy cedirip-şaan, podunyn sōzyn cugaalady.

Myn xuralga Tere-xoldy tuskaj kozuun poldurar teenin, olurgannardan kōncuq pajyrlap sanaldaryn pergileeni polza, Karg-

da 7 arwanny pir sumu klyr, Xelde 5 arwanny pir sumu klyr, Palyktyda 3 arwanny pir sumu klyr tep sanal pergenin jozugaar, myn sumularyn songuldazy ertireri-pile eş Ojdur Xelde arwannar-ce, eş Cinzej Karg-ce, eş Şdyraa Palykty-ce-mynsaar xwazayr algaş, surgak-cylar coj paardylar.

bncangaş, kozuunyn uluq xuralyn 2 aýnyň 25-te cýldyrt ertireri-pile toktadyr aldy.

Aratkor Seqwe.

Nam kezigynneri ыlgalyr yndy

Tandy kozuunyn Mezegej sumuzunyn Mezegej orcumunda kezek arattaryn, kozuun cōrgazyndan po cýldyn 2 aýnyň seel-ynde Kyzyl-xorajda SSRE-den cūdaan conga tuzalap xajyrlaan sula, sigenni pottaryn aadyr, podunary-pile cedip alnar tep klygyrlyq salyrga, sumu cagyrgazynda arattaryn corudup cadap turda, xamlyk murnunda nam kezigynneri pister corruptalytişkeş, pir uqda nam kezigynneri: Tokkel-ool, Adyja, Seden, Cyl-dym, Mandaa, Tarcar-mēndyq 6 kezigyn 2-2 şanaktlyq, tebelirliq corutkaş, 3-le xonuk iştinde 2 toon sula, sigenni seertyp algaş kelgeş, malyny cemi tēngeş, cudap turar arattarga oktap perdiler.

Ol nam kezigynnerinde sula,

sigenni pottarynga xereqleen kizi cangys-taa cok, xatyn pottarybny malyny cemi arttyk polgaş mal cemi cok eş-öerynge tuzalap, ыlangya kezigyn Tazyn-ool pezin pir şanak sigenni arattarga tuzalaan.

Moony ap kōerge, pistin uyrnyn kezigynneri, po klybly cut azylyb-pile eres temisseldi corudup, arat massaga pottuq yleger cizeen kōrgyzyp turar tur. Cer-cerde nam kezigynneri pistin uyrnyn kezigynneri bşkaş cutka udu eres pottuq temisseldi corudup turgaş, po klybly azyldyq cudunga cangys paş mal perveeli tep klygyrlyq turmen.

Mezegejde nam uyrnyn targazy OPPAA.

Mal emcizi Makarof ekki azyldap turar

Tees-xem kozuunyn tebynde mal emcizi eş Makarof, kōdee sumularyn şaq yrgycy kezip, arat massa-pile tuduş xalyzaalyq turar polgaş arattaryn ajtyrlyq negeldezin eş şaanda kyyssedip turar.

Ыlangya po klybly azyldyq

cudunga kapsyryşkan maldy xaldavlylyq aaryqaryn paş udu emnep, cok klyp alar-pile yrgylcy-le kōdee sumularda turar tur. Cer-cerde mal emciler eş Makarofun ylegerin alar-cygula tur.

I. SEBIL.

5 şanak savan, 3 puut talgan tuzalaan

Tandy kozuunyn Mezegej sumuzu Calaakkaj tep kadajga, Kara-pulunda xamaatly komitedinden mal ceming tuzalaan polza, savan 5 şanaktly tuzalap perip-şaan, oon şaj podu ciiringe 3 puut talgan, pir

şoodaj sugaraj mēndyq cyyliderni xalaska tuzalady. Sovet xamaatlyaryn po curumnuq tuzalamcyzynga tajangar po klybly azyldyq cudunga cangyspaş mal-taa perveelinertaz-sambuu.

Nom-tepter xereqleer- lerge tajylbır

Pygy arat conga tajylbırlar tınnadırlar polza, am po yjede TAR Kultur ministeriniñ canında caa turguskan Cogaal komitedi, moon songaar tıva tıl kırınga yndırer janzy-pyry nomnar polgaş toktaaldarnı udaa-taraazy-pile parlar yndırerin coguır cerlernin taaskan jozugaar podunda xyleenip algan.

Moon songaar Cogaal komitedinden yndıryp turar caa nom-namı, arat conga taradyr arga-zyñ podaaş, nom-tepter taradyr sadır tugajında Tıva tıp koortun paaştaar ceri-pile Kulmin ar-zynda keree cargan. Am moon songaar caa yndırer nomnamı, uk kereeni parımdalaş, Tıva tıp koorka şaq taraazynda tuzaar turar.

Nom-tepter xereqleer organı-zastar polgaş tus-tus arat connar, koortun kajda-taa sadıqların-dan pottarın xereqleer nom-namı polgaş toktaaldarnı sadır

alırın tınnadırlar-pile ergim xej arat condan tilep kaar polza, am po yjede nasionaldın tılnı-yn kırınga yndırer janzy-pyry nom-tepter polgaş nam, caza-ktın cugula toktaaldarnı xej san-ny-pile yndıryp turar polgaş cazaq, namnı cerinden arat con-nı karangı pajdalyñ cırdır, kulırlıq pajdalyñ pedider tep en cugula sorulgalarnıñ pıreezi kıldır corudır turarın parımdalaş, xamık nom-tepterlerni taradyr sadır turar tur. bncan-gaş, nom-tepterlerni ekki turar-ar-pile sadır algaş, oon iştin nomcıp tınyzır turgaş, pottar-ınlarnıñ polit-piliinerni kedyryp alırın tilep kaar tur.

Nom taradyr sadıqlaar tugaj-ında, Tıva tıp koortun paaştaar ceri-pile Kulminniñ arazynda car-gan kereezin moon adaanda pı-zeenir koryner.

Cogaal komitedi.

Koop-pile Kulminniñ cargan kereezi

TAR Kultur ministeriniñ can-ında Cogaal komitediniñ mur-nundan eş Sedip-ool, paza pırla-zynda Tıva tıp koortun paaş-taar ceriniñ munnundan eş Ubangur arazynda keree cargan polza:

1. Kultur minister ceriniñ can-ında Cogaal komitedinden yndıryp turar tepterlerni arat conun orttuzunga sadır taradyr Tıva tıp koort podunga xyleer alır. 2. Kaj pırl tepteri yndırerin toarañ Kultur minister ceriniñ canında Cogaal komitedi, onu xevile skladynda Tıva tıp koorka coguır parımdaa pızik-pile tuzaar peer.

Kultur minister cerinden ol nom-tepterlerni tuzaarda, am po yjede ulus-tore, azy-agaş, kultur coruduşkununga taarar şnar-lyq nomnu tuzaar xyleelgelıq. bncarga, elep samdarlanıy pak-saantepterlerni Kulminniñ Cogaal komitedi koorka tuzaavas uzur-luq.

3. Tıva tıp koort ol tepter-lerni xyleer algaş, 10 xonuktan ertıreñ, Kulmin canında Co-gaal komitediniñ 842 tugaarlıq cogaal agar sanıga algan tep-terniñ ertıreñ 50%-zun teler.

4. Ol tepterlerniñ ertıreñ 50%-zunı artkanıñ telerde, olarnı satkanıñ xırezi-pile tel-eer polgaş ertken cartık cıldıñ sadışkıñ sanaşkaş, uk cıldıñ 6 polgı 12 ajnıñ 30-den ertıreñ-jıñ, ystynde ajtkan cogaal agar

sanıga coguır tynny şilcider.

5. Tıva tıp koort polza, arat-tarın kultur telgerediringe tetk-ırsorulgazın parımdalaş, ol nom-tepterlerni sadır taradyr tugaj-ında kandy-taa xıu nemebes, cyk-le tazyga şuydelin tuqlaar teler-de, tepter kırınga parlaan ertte-pile sadır.

6. Tıva tıp koort polza, tep-terlerni kede kızıun cerlerin-ce tazynda polgaş ol cerlerniñ ma-gazınneringe şyqar turgazarda ek-ki azaar xyleelgelıq. Pırl eves nom-tepter koortun talazınga azaalgaz pak-saaraş, elep samdar-langan turar polza, oon ertıreñ satkanı-pile pırl tımej Kulminniñ Cogaal komitedinge teler. Pırl eves şnarı kudu polgaş onza cıldagaar-pile sattınmaan nomnu Cogaal komitedinge tedir egidip polur.

7. Tıva tıp koortun xamık magazin, majıyn cerlerinde, skl-attarga tepterlerni şyqar cıttır-vajın, arat conga kulırlıq sadır jozuzu-pile sadıqlar taradyr xyleelgelıq. Po nomnamıñ sattın-ır turar, turvazın Kultur minis-ter telerleri polgaş kızıunnarda Kultur sektorlar xaragalzar kereergelıq.

8. Po kereeni pottandır cor-udarda 1936 cıldıñ 1 ajnıñ 1-den egeleer polgaş pırl cıl iştin-de kıştıy polur uzurluq.

1936 cıldıñ 1 ajnıñ 15 xınynde. Kol yzyu curaannar Ubangur. Sedip-ool.

Şuj sumuzunga tur- gan likpuntu surgu- ulunıñ öörenip ertken tynneli

Parıñ-xemcik kozıunıñ Şuj sumuzunga 2 aj xıussaalyq lik-puntu surguulunıñ öörenip ertken tynnelin moon adaanga san-pile kergyzerge polza:

Ekki ortumak adak

Tereñ tıl—14 16 13
San podalgı—5 28 10
Politikka—3 10 30

Po ystynde sannardan algaş kerge, po kyska xıussaalyq iştinde ööregeni cygeer cedıış-kınnıq tep temdeqlep polur, po 43 kızıñın iştinden en teere öö-rogenner polza, 44 xarlıq Tamaa aşşak, paza 13 xarlıq xerezen Tolgar—po eştir polza, en teere ööregeni ekki idepkej-lyq eştir myn tur.

Paşky K. Nazıñ-ool.

Kızılada oruk tuduunıñ tyr surguulunıñ ööre- nip turar

Kızıl-xooraıda oruk tuduunıñ 14 sannıq surguulunıñ ööregeni şnarın, po cıldıñ 3 ajnıñ 1-de tynneerge:

№	ERTTEMNER ADŞ	koncuq ekki	anaa ekki	ekki ortu- mak	anaa ortu- mak	adak
1	Tereñ tılga	4	4	4	1	1
2	Sanga	3	4	4	1	2
3	Tuduq materi- alsıga	3	4	4	2	1
4	Geograf ertte- mge	5	3	2	1	3

Ystynde sandan ap kerge, adak sannar iji, pırnı ezeleer turar tur. Monu kyska xıussaalyq iştinde cok kılır alırın oraldaşsa coguır.

Öörenikci ŞULUUN-XÖÖ.

Eş Lama tuzalaş paardı

Cöen-xemcik kozıunıñ Xor-um-taq sumuzunıñ Cırgakky az-kynda kirip öörenir şolanıñ öörenikcileringe, kozıun tırgazı eş Lama po cıldıñ 3 ajda kel-geş, podunıñ cagylga sözın per-vı-şan, 1 lampa, 60 ama saazın, 60 karandaş, 1 kil. kıvar suq—mıñdyq cıyldıñ podunıñ ekki turazı-pile tuzalaş.

Oon-pile cergeleştir majıyn ergelekci eş Peqzi, 1 lampa, 4 poodal laa tuzalaan.

Po eştınnıñ tuzalamızyñ kul-tur xereenge cırtıy-pile azyq-lar-pis.

Paşky M. Marıtaş.

Urıqlarnıñ ööreniriñ ıncıar kızır kajın poor

Kaa-xem kozıunıñ Kık-tej sumuzunıñ 7 tugaar arvıñnıñ xamıatızy Lopsan-xıny teerzi, podunıñ urıq-tarın nom pızik-ke öörenir teerge, elder cyyl-pile kızıqdar, ıncıarın turar, cıl teerge, xerezen urıu Pyl-cırmaa, po cıldıñ pırl solun cag-ır algan, oozun keze şole-n yjede ot cıtynga nomcıurga, adazy Lopsan-xıny, „sen solun nomcaş, cıny cedip alır-sen, xarın ertıreñ algaş azyñ kılır polgaş-aan“ tep koncuq peer.

Oon ol urıu adazyñ kıştej peerinden kortaş, solun-taa nom-cıvas, xarın kelgen solunarnıñ kıkter şyqar ap turar.

Lopsan-xınyñ po pajdaly polza, cazaq, namnıñ ajtkı şnar-ınga udur cybe telerde, arıan, sumunıñ cerinden oon podun-ga xemceq kergyzerin kulak sal-ır olur-men.

„CANGS-TEREK“.

„TİŞPAJ-OQLU“.

Pazyр tiilep uzut- kaarda

Palar şaqnıñ pastırların Pazyр tiilep uzutkaarda, Marks—Engels nomnalgaşın Magadılyq ööreniili.

Ergi şaqnıñ tarlalyndan Ertip tiileer arga tıpkan, Leninniñ ajtkanıñ Laptıq şıngıy ööreniili. Telegejniñ proletar, Temibisti kadaalnar, Temisep keer terorlarga Tenge xarın pereeliner. Arat tarlaar faşizmniñ

Ajılynga aldyraaly, Anaa udur kızıvısty Arga-pile eviledele. Ölyrykcy faşizmniñ Özer orıu xaqıy-la tur, Özyр хөқсүр tiileer teerge Ölyr orıu tavarlaşır. Xöregitten kargıstarnıñ Xöqcyur orıu xömdınyр tur, Xöqcyur teeshtin kornıy keerge Xömer хөүгү aзыттыган.

Temirel.

Caraş caagaj şıyn-na mıjgak

Kırynege azyk kılir Kızyr anı şıyn-na anı, Xyleelgelıq azykannar Xyn-ne tudum östyreli. Arat conga azyk kılir Ar-la şında mıjgak şıynı, Azykannar massa pıster Argıspajın azyraaly. Cag-la xınde carşır oottaar Caraş caagaj şıyn-na-mıjgak, Cag-la tolyn elıyreñin

Calbaa-pile östyreli. Turan paazy Pileliqni Tıj-la şıpkan şıyn-na-mıjgak, Turar cerin, oottaar cerin Tudıq-pile xandıraaly. Öek-le paazy Tınnıq-xemde Öerleşken şıyn-na-mıjgak Özer corıun xandıarda, Öleñ sigen peletkeeli. Şıynı kıkrono mda cogaatkan. XUURAK

Caskı palyk cedip keldi

Caskı palyk cedip keldi, Calga cokka peletkeniil. Cazaavıstın plannarın, Cangıy uqda kıyscediili. Xemner tozu erıy-perdi,

Xendır cetki peletkeeli. Xemner palyk şıyreş algaş Xereqlıdı xandıraaly.

C. SEREN, ŞİMIT.

Tıvızyktarnıñ tıvıqar

(ergı şaqnıñ tıvızyk) Uzır kızıstın camdızy Caart ıjaştın camdızy. (Paazy: kızı edinde) Menden picce, meni aatkardı. (Paazy: kızı edinde) Menden picce, meni tolandırdı. (Paazy: kızı edinde) Izıp cıp algaş, ızeenı-ce kırı perdi. (Paazy: kızı edinde) Iştı cerden kelgen torgum, iştın taştın tıvıvıdam. (Paazy: amalyq cybede) Tıvızyktı ıtkan Pajan-talada Tıppej-ool.

(Ergı şaqnıñ tıvızyk) Kızıl tilgi pırgymny, cyyk azyr oktdım. (Paazy: telegejde) Eet ozuktıq, ıjaş pastıq. (Paazy: kızı edinde) Şilgi pızaam, sөк kazaalyq. (Paazy: amalyq cybede) Ala pızaam, xıl kazaalyq. (Paazy: amalyq cybede) PXX Ajangattıda Cıma.

1. Kerge kıkıy, tudaga tutumas. (Paazy: turar cybe pygydezinde) 2. Kara xojum sөк poozadı, sarıq xojum suq poozadı. (Paazy: cerde) 3. Ulıq öq iştinde picce öq, picce öq iştinde pılan caagy. (Paazy: kızıde) ıtkan: Lopsan-seren, Kızılada Syrymaa.

Xıldıq xöqcyunıñ azyñ ekki

Şagaan - arıq - xooraıda nam, areve polgaş profes yurlerin-den 36 cıldıñ 11 ajda-la orga-nızarı turan xıldıq xöqcyun-nyñ ojnakcılar po cıldıñ 2 aj-22-ge cedir 13 ojnakcılq, cedi xonukta 2 udaa ırgılycy öörenip kelgen polgaş po arazynda xoor-ajnıñ cırttakcılarınga 5 udaa 21 cyıl xıre janzy-pyry ırlarıñ sonıurgadıy kergysken.

Xıldıq xöqcyunıñ ojnakcıl-aryñ eş Namzın-ool podunıñ ek-ki turazı-pile eleen idepkejlyq öeredip kelgeninge pajır cedir-ertıreñ kadı, pygy ojnakcılar pottarın oınaşkıñ xyleelgezin cer-le kıkırtas poor tep najt-tadım.

Kozıunda profes telerzi Tugancı.

Kızılada ıjaş tiler zavotta solun cagylgazy

Kızıl-xooraıda ıjaş tiler zav-ottın tıva azykcyñ şıptu sol-unıy polgan, tus tus cagylga-larıñ ılgarga „Şın“—7, „Xos-tıq arat“—7, „Areve şıly“—6, „Byleten“—4, kıkışkaş—24 cag-ılgalyq poor turar, olarnıñ iştı-

nden şıptu cagylganı eş Arak-caa kıysset cagır algan, moon songaar tıva azykannar solun-nu 100% azyqlaar poor tep ide-ger tur-men.

ıjaş zavodunda MÖNGE.

Kımnıñ purıuzul, kım saadatkan, tarıj tıvar!

Tandı kozıunıñ Mezegej su-mıy am podu Oorgajlyq tep ce-rıde cırtıy turar xerezen Parıñ-maa teerzi, po cıldıñ egezinde-le „Şın“ solunnu 1 cıl xıussaalyq cagaan eş cybe. Ol eştın cagaan solun po 2 ajnıñ tencyzyñge cedir cangıs-tıa kalbak solun kelbeen tep podu cugaalap olur-du.

Po kandyq cikıtyq coor tees-sumı pıstıcyş S denden ajt-ıtarınga—Pıj-xaaktan pošta ap corup turgaz, Parıñ-maañ

adın Oorgajlyq-ce corudır tur-ar solunnar-ce pızeen tur-men, xarın am caa pyrytkes, 18-19 tugaarlarlyq solunnarnıñ araz-ınga kvıtanzyñ sukkaş xıus-saazın songarladır caartıy corıttım—tep poşıccı Seden cugaalap turar tur.

Cogum kımnyñ purıuzul, ol kvıtanzyñ kım şyqar cıtkan, cyge saadadır cıtkan cıldagaar-ın coguır cerin kulaanga cedirip tur-men.

„Xomudakcy“

Cangıs-taa kalbak solunı cok

Cöen-xemcik kozıunıñ Xel-cıktıq sumuzunda namnıñ 22 tugaar yurıyn pygy kezıy-nıñ, 26 cıldıñ solun cagylgazyñ, 2 ajnıñ 28-ke cedir cangıs-taa kezıyyn solun cagıy-albaan. Uyr-den-taa massa-lyq surıtaal azyñ

corıttıy. Solun cagılgazy corıttıy yur kajın turar, po tugajın nam kıkıkomundan xıpar kerte tep sumunıñ cerinden oon podun-ga xemceq kergyzerin kulak sal-ır olur-men.

„CANGS-TEREK“.

„TİŞPAJ-OQLU“.

Къзыл-хоорайда langъы komistarънынъ азыль

Къзыл-хоорайда langъы komistarъ, po 36 cылдън egezinden, 3 айнън 15-ke cedir pottarънынъ şu-gumu-pile 3 udaa xuraldaan, an-aa langъы komistarънынъ erge ху-leelgezi polgaş pottandъr kyy-ssedir azyldarънынъ curumun tu-gurzur, ыlangъja sadъq polgaş stolovajнынъ азыл pajdalyн, хөj massaga көрүстүq poldurарнынъ arga хемceqlerin cugaalaşkan.

Langъы komistarъ, sadъq pol-gaş stolovajнынъ азыл curumun, аръq-siliq turguzарын, sadъqcy-larны arat massaga eeldek eptiq poldurарын ургылы көрүp, olар-нынъ cetpes azyldarын paş удур cok кыль аръынга sanal-onalын perip, coguur ceringe medeqlep турар.

Ындыq polza-taa, am yjede langъы komistarънынъ azyldap tu-rar pajdalyн көerge, kizi pygy-dezi-le ol aзыль-ce uluq-la so-nuurgalyн teski salvas, toor-too-vastъq турар. Maңaa teere azyldap турar langъы komistarънынъ ile-redirge: Kystygyr, Sappъna, Kanaalova, Tarttaş, Tazъ, Sen-dazъ, Serenmaa, Tokpuj, Xura-ganmaj, Majъlvaа мындыq 10 kizi pottarънынъ хулеелgezin uluq-la sagъş covар kyyssedip турar polgaş langъы, stolovajларнынъ ургылы paş, olарнынъ ургелgen cyulderinge актъ pizizip, tus tus sadъq aзыльлар-pile kaltъzъp xuraldap, pottarънынъ xuralыnga-taa ozaldavajын keep турarlar. Ystynde eşter po хире кыльp azyldap турda camdk langъы komistarъ, ol aзыль-ce cangъş-taa sonuurgalyн salvas, харън uluq туразын айткъş cъdar улus-tar par.

Cyl teerge, Profes төр cөbile-linin sanakъş Kustof polza, stolovajda langъы komizi kizi tur, oon pelyk targazъ Serenmaa „Stolovajga paşp azyldap кө-ryner“ teerge, „meen aзыльm caj cok, kezee poorga-la kicceeldiq kizi men“ tees, targazънынъ cuga-зын cer-le херекке алvas, cer-le хоорaj иштинде азыль, алван хаар-larda aзыль cайлыq, surguulu cай-лыq kizi cok poor on. ыlangъja 15-te polgan xuralga Kustof, keerin kelgeş, 30 minut хиреде улus cөqlыгън манар olуrуvust, aşkыn aazadъr kaaş ezer co-ruj kыmга-taa ытывajын yne polgan, „alvannar алъы ol kizi tur-jen“ tees kezек манар olуr-вusta, kizibis ol-la хевеер suraq cok pargan. Moon ар көerge, Kustof langъы komistarънынъ азы-льн şuut sonuurgavajын турar ki-zi tur.

Po Kus'af-pile pir төmej ş-парлыq, TTK-нынъ skladynda sa-nakъş Nikiforof teerzi, langъылар-нынъ aзыл pajdaly-pile-taa paşp

tanъşpas, langъы komistarънынъ xuralыnga-taa kelves, харън „aзы-льm caj cok“ tees-le şыşpън cы-дыткан. Oon angъda TTK-нынъ sanakъş Kypitina paза-la uk aзыльnga sonuurgal cok, „aзыльm caj cok“ tees-le cыдыткан. Xa-rylzaa ergeleer cernin bugaldъr Sengiizik, langъыларga-taa parvas, xuralga-taa kelves, ystynde yrdy-ncek ulustun öory kizi tur.

Paза pistin 2 tugaar magazin-de langъы komizi, Mal-cer minis-terinin sekreteri eş Torzu, хаaja izer-tyrttarlap алъr tees, coruk kadъnda magazinge paar poor-dan paşka, langъы komizinin херее tees, paşp sanal-onal pe-rgen ceri paşk-la cok, харън pelyk targazъ Sendazъga cugaalaanъ polza, „meen cer-le aзыльm caj cok kizi tur-men, sler meni langъы komizinden хо-zaдъp көryner“ ter турган poor-tur. Хөj хуucularнынъ murnun-dan songup-kaan kizini Sendazъ kajып хозaдъ-peer, şында-la paşp-paşp eş Torzu ындыq cy-ve cugaalaarъndan ыjakъ-teq ыşkaş coor.

Langъы komistarъ мындыq tur-da sadъq polgaş stolovajнынъ aзы-ль corudulgazъ kandyq eves? erengejinde cedişkinniq azyldar хөjnyn karaanga ile көstyp турar cybe төleede, oon иштинде cetpes azyldarнынъ temdeqler көrejin: 1 tugaar magazinde Alandy teer-zi, 80 көp. өrttektiq tyktyq pөş-ty 85 көp-ke sadъp турган, Xuraganmaj 12 akşanъn er kizi хөjlenin sadарga, херееzen kizinin хөjlenin pergen, paза 35 akşan-ыn er kizi көstymyn 60 akşaga satkan, kadajъ Adъjaanъ kassaga olurtup kaarda cangъş-la хyn 80 aзыq akşa tudatkan. Oon angъda magaziн ergelekci Maadъr-ooldun sklady paза koncuq ko-rum cok, po tugajын langъы ko-mis'arъ aştар аръqlар ар көr te-erge, „aştarga-la cer-le pokta-ныp keer cybeni kancaar poor onu“ tees тоovas. Maadъr-ool мындыq turda sadъqcyлар paза-la pir төmej.

2 tugaar magazinge, 2 aj yjezin-de 24-le хонукta 5 kassir халъş-kan polgaş ol kassirler 200 aзыq akşa tudatkan. Ol tugajында sa-dъqlар kelgen connun cugaazyн тынаarga, „po magazinniң kassi-rin pir хyn keerge kara paştyq kizi olуrар, taartazъnda keerge sarъq paştyq kizi olуrар, songu-zu хynunde keerge tengyr paş-tyq kizi olуrар“ ter kocculazъp cugaalazъp турar. Myn magazin-nin sadъqcyş Serenmaa хамаa-ты ulustu kыştej peer polgaş eel-dek eves sadъqlар турar.

Stolovajын po 36 cылдън ege-zinde septees, 2 aj yjezinde aзы-

kan, ol yjede stolovajga kizi cemnenip adъrlyvas „kыlanna-tas“ cybe турган, sөelynde kaaş хон-ganda 35 cылда турганнынъ хевirin-ce kire-pergen, аръq-siliq eves, aaş-cemi şыnar cok, cemnenir paзыннарнынъ ишти pustaly pergen турar. Po tugajында ergelekci Jadyşef koncuq şыşpън aзыldap турar, oon tuzalakъş polgaş kassiri Occur teerzi, kassazын өj şaanda aзыtpas, ургылы-le cem-nekcilerni manatkan, харън „men халazъp көrejin“ ter paştaar ce-rinin kulaan амьратpajын турar. Occur ындыq sonuurgal cok pol-ganda stolovaj aзыль kajып se-gip şыdaar, харън am pezin to-rajtaannын херecizi көstyp tu-rar tur. Moon angъda paзаар şe-lynde sadъqlарнынъ pajdaly paза koncuq pagaj. Ananin-pile Nam-zyraj olar, kedee conga eeldek eves турar, paraan өrtteen ajttъ-rarga харъылар perves, kоzaja pergen турar.

Ystynde cetpesterni langъы komisteri 100%-la ileredip tem-issep şыdaavan, харън iji can-gъş cyuldy XOORXE-nin paş-taar ceringe medeqlep cugaalaar-ga, „харън langъы komistarъ ы-саар aзыldaar uzurluq“ ter picci maktaksaar poordan eske, todar-gaj-la ындыq medeqlelderni хe-rek кыльга kyyssetpejin турar.

XOORXE-nin sekreteri Serim-ni 15-te polur xuralga morlap keer sler ter tileen kizi men, targa-taa morlap keer poor tees, langъы komistarъ 1 şak manaan-pis, kelbedi. langъы komistarъ-taa cecce kelbeen, 21 kizinin preezi aaraan, 10 kizi şuut kelbeen.

Moon ар көerge, langъы ko-mistarъ-taa sula-la, XOORXE-nin paştaar cerinden-taa langъы ko-mistarыnga ajttъşkыn perip tu-rarъ sula, sadъq polgaş stolovaj aзыльлар paза-la sula turup tu-rar мындыq tur.

Po cetpesterni paşmdalaaş, meen sanalъm; idepkej cok, sonuurgal cok langъы komistarъn, cunyn-ne kezigny kizi poldur, ol хамаарzъp cerinden, ol kizini tolgaza coguur. Paза sadъq pol-gaş stolovajlarga хөj niittinin хыналдзын corudup, oon pygy cetpes cyulderin cok кыль алъы cugula. Po tugajында langъы komistarъ, sadъq, stolovajнынъ cetpes azyldarын pir тенге харъ-лазыр улus cybe төleede, sadъq polgaş stolovajнынъ aзыл pajdalyн segideringe, ugaan sagъзынъn pir camdkъn ol-ce salgan турar uzurluq.

XOORXE-nin Langъы komizынынъ targazъ O. Sunduj.

Aratkorlar cagaalarънынъ izi-pile

Aratkor „Cinge-taqga“ харъы

1936 cылда yngen № 14 (515) „Şып“ solunnun 4 tugaar арнынъ 1-2 tug-aar oduruunъn eң adaanda „manaq-cъзын solaanъ-pile pir kulunnu pөry cidi“ ter aratkor „Cinge-taqnъn“ pi-zeen cyulyn харъылааръ polza, sumu sekreteri Adъjaа polza, Seqveni ko-zuun өrtteelin-ce corutkaş, oon ezi турган Lopsanajga Tarmaн козup pergeş, uk Seqveni халаан poordan paşka, хамык cыгъын een kaapkan ceri cok tur.

Tarma ol cыгъын хулеер алgaş, ol tyne-le manavajын een kaaptarda, pir kulunnu pөry cip kaanъ şып tur. Ol tugajъ Adъjaаga хамааръşpas, харън Tarmанынъ puruuzu ыşkazy.

Хамык cыгъ cer-sana eenzirej pe-rgen ter pizeeni okta şып eves, харън мын cыгъын uk eeleri 6 tugaar ар-аннынъ manaqlyq cыгъзын-ce appar-ыp katkan tur.

„Aratkor „Cinge-taq“ sler, araj-la soora aзыldъpkan tur-sler, Харън su-mu cagyrgazынынъ ajttъşkынынъ kyy-сетpeen kizi Tarma ыşkazy ezim. Sumu cagyrgazы хамык aзыльн kan-caar-taa таарыştъp polur polgaj. Хa-рын anaa удurlaныp, soora cybe pizip турar coongan aratkor poor-sen.

KXK targazъ Ubangur.

REDAKSYDAN: Eş Ubangur, redak-şы ceri, slernin po aratkor „Cinge-taqga“ pizeen харъынынъ „Cinge-taqnъn“ puruuzu tur ter pyzyreejin tur. Cyge teerge, Seqve polza, po kыbъşын aзыldъq soogunda хамык connun cыгъ malып kadъp kadamъ-şaan, sumunun pir aзыльн kyyssedip турган kizi-le tur, pir pygy sumuda өrtteelge ulaaccыlapтар хостuq ool kajып cok cybe ter. Cer-le Seqveni jaap-la, cыгъ manaqşындаan халаaş, өrtteelge apparъ ulaaccыlapтар cыл-daаanъ cyu cybe irgi? Cer-sana cы-гъларны, 6 tugaar арваннынъ manaq-cъзында katkan teen tur sler. Cogum kadatka хамааръşpas cыгъларны kat-kan-pe, aзы cer-le kadatka турaaп cыгъзын, arattar ekki тура-pile ekkep katkan-pe? Ol tugajъ todargaj pildin-mes tur. Sumu cagyrgazы хамык aзы-льн kancaar-taa таарыştъp polur polgaj teen tur sler. Харън sumu ca-gyrgazы aзыльн таарыştъp corudarda, mal aзыльн-ce onzalар көryngen турar uzurluq poldur. Ындыq-la aзыльн таарыştъpkan sumu cagyrgazы coolza, Seqvenin халаanga apparъ kaan Ta-rmazы cыгъзын een kaapkaş, pir kulunnu pөryge cidirtip kaar kandyş aajlyq coor? Ol cyul kancap Adъja-анынъ puruuzu eves poldu ol?

Aratkor „Хайbrakkannъn“ pizeeni şып polgan

1935 cылда yngen 60 tugaarlyq „Şып“ solunda aratkor „Хайbrakkan“ — „Tees-xem козууну Cыrgalandъ sumuzu 14 tugaar арваннынъ хамаa-тызъ Adъjaа, өende хазынынъ eşkыs uruun koncuq pagaj ediler турar, ter pizeen cyulyn istep хынаarga şып polgan.

Ыcangaş, хамаатъ Adъjaanъ adm-inistras curumu-pile 25 akşaga şittken. TXX-da şaqdaа Kynzek.

REDAKSYDAN: Eş Kynzek sler pol-za, 1935 cылдън 8 айнън 14-te-le so-lunga pizittingen Adъjaanъ, am ke-ep, „şaq polganda şar sokkanda pir cылдън nygy еrtkende харъ pizeeniner polza, solunnun pot şy-gymcyelinge saat tur eves-pe.

Moon songaar solunga pizitting-ennerni харъылаарda po ыşkaş sa-datpajын, өj şaanda istep хына харъылаар uzurluq.

Pistin харъылы

Къзыл-mazaalkta Xerel—solun ca-gыlgazынынъ tynnelin pizeeniq takpъ-polgan.

Mezegejnin Toora-xadъnga Mir-cin—хамаатъ ulustun xural kыlgan tugajынынъ seelgy tynnelin pizip көr. Paj-xaakta K. Camzъ—kozkoop-tuң mal sadъp алыşkынынъ pizeeninni yndyrze coguur өjy еrken tur.

PXK Kөp-sөekte „Teeli-taa“, kezi-gyn Kancъp-ooldun xuralga kelves tugajын, tus sumuda хана solununga pizi.

CXK Tевe-xajada Tokkur-ool—koşkar, хуна polgaş cut tugajын piz-eeninni өjy еrken tur.

Cөөн-xemcik козуунундан—kel-gen telegramъ solunga yndyrer te-erge, adaanda şыnzъp pizeen at cok, cyk-le „xural prezidiymy“ ter kaan tur. Uk telegramънынъ иштинде, picce xuraldъn cerinden ceze kizini kыmmamъ cogum cunyn-pile şaqnaa-нынъ paза todargaj aşıpaan tur.

Cөөн-xemcikte mal emcizi Zales-kij—Cadaana poştazынынъ ergelekci-ini kadъq karzъ aзы-cанънынъ tuga-jын pizeeninderde, ol ergelekcinernin adыn pizibeyin parganъn-pile solun-ga ymmes tur.

TXK Cыrgalandъda „Tanъp-pilir“—Eni-pişşini tugajын, ol cerde хана solununga pizi.

Kara-peldir aldъn uurgajында „Kara-peldir“—emci Tasianъn tugaj-ын ol cerinde хана solununga pizi. Kara-peldirde Tavaa—Şoşinni yle-egerliq aзыльн ol cerinde хана solununga pizi.

TXK Cыrgalandъda P. Şimit—Cыппappaжнынъ idepkejlіq aзыльн ol cerde хана solununga pizi.

TÖRE-XÖLDE TYKTYQ-OOL—ezer cazaar Tyger-syrynyнъ tugajы-нда хона solunga pizip көryner.

KXK KOPTUDA P. CIMBIL—tugaar арваннынъ cutka удур corutka aзыльнынъ tugajын pizeeninde todargaj paşmdaа cok poldu.

TXK SAMAGALDAJ NAMZBRA-cut tugajында pizeen materылар та-пыр poldu.

TXK ERZINDE CAMЪJAN—12 tugaar арваннынъ aзыльнынъ tugajын pizeeniner uzuru pildinnes poldu.

Sarъq-septe Tyncee, Camzъ—pa-feske tuzalmsъ көrgysty ter cyulyn-ernin aзы, хynы cok tur.

„UXK da „Karandaş“—pizeen cy-ynerni coguur cerin-ce şilcitken-pile Tandъ козуунунда Picce-ool Kөk-pulun sumuzunda cut polur cut-laş cok poldu ter cyulynny pizip erge, tapkыr poldu.

UXK-da aratkor, adъ cok eşter nam ургынъn targazъ Tamaranъn kak aзыльн, nam kozkom ceringe m-deelener.

Харъысгалыq redaktor
Lyndyp

Gidiriq: 1935 cылдън 9 ajda Teer-хем козууну, Cыrgalandъ sumuzu херееzen Porvaj men, karacangъş aadъm ыşkыngaş, am-suraqlар tъp cadadъm. Uk aзы-lyн cыzyn temdee polza: kыjыldыp kы-rukтуq, aзыгъ kulaanda kes imъn paза aзыгъ cаръында „паръ“ tә-dekti, көk pora aat cybe. Moş көrgen polgaş tutkan eş-өerler me-solun tamcъştъr ijik-pe, aas-pile-тындадын kyzedim. Porvaj

Cer-cerde pөry-pile temisselder

Tandъ козуунунун Mezegej sumuzunun хамаатъларъ malдын хоралыq tajъзынъ-pөry-pile eres tamissezip турarlar. Cyl teerge, Jandaraа 1-ni, Xorluu 1-ni, Seren, Sotpa suqlar 3-ty, paза Tyrgen-de pir kizi 1-ni, şuptu 6 pөryny cook yjede өlyrdyler.

Po eşter ыşkaş, aş-pөryny cy-zyn-paazin arga-pile yrezinin yze uzutkaar coruk cugula tur.

K. CAMZъ.

Cөөн-xemcik козуунунун Syt-xөл sumuzunun 16 tugaar арван-нынъ хамаатъы еş Pyrvы, 35 cыл-дън 12 ajdan peer po 36 cыл-дън 1 ajga cedir aş көk pөryny xoran-pile 3 ty өlyrды.

Tees-xem козуунунун Narъn sumuzunun 7 tugaar арваннынъ ха-маатъы еş Porvaa, p/c 2 ajda 2 pөryny kakpalар өlyrды, pir pөrynyн иштинде 7 ool coraan, 2 podu-pile 9 pөryny еş Porvaa kakpalар өlyrды.

Pөry-pile temisseldi cer-le ko-şkatpaalыnar.

Sagean-tolagajda kызыga ar şerigleri ödek
Pыştak-ool.

Eş Pyrvы pөry-pile temisselin am-taa koşkatpajын турar polgaş moon songaar өlyrerin am-taa oraldaзъp турar.

M. Soksut.

Cambal-ooldu cop sula salъp kaan coor?

Cөөн-xemcik козуунунун Xor-um-taq sumuzu 5 tugaar арваннынъ хамаатъы Cambal-ool teerzi, 35 cылдън 7 aj yjezinde araga izip-algaş, cestezi Tancъnmajын tum-cuun cire ызыgaş, uqvaзъ Sendi-maanъn caagъn pir iliq хir-ent oja ызыrgan.

Po tugajында Tancъnmaj ol-ar, emcige emnedip turgaş, araj poorda segeen, arъnnarъ sorvu-lanъ pergen olуrар tur.

Cambal-ooldun мындыq tyzok coruun амдыгаа cedir coguur cerinden хемceq алван poor tur. Хамаатъ Cambal-ooldu eryy tyry-mynyn 39 cyuly-pile көrзе ar tep kulak salъp olуr-men.

„Хыгва.“

Carlal

Sovtъtrans ceri, Kъзыл-хоoraj polgaş Caa-xөлge oruk tuduunga хereqler.

Saj sөerttyr aattъq aзыльcыппар хereqler турar

Saj sөerttyryn туралаарlar

Kъзыл-хоorajda Sovtъtransын oruk tuduunъn

ergeleer ceringe keer tur.

Cok polza, Şagaan аръqda transportun salъыngа keer tur.

1—2

SOVTЪTRANS

Kyrynenin 1 tugaar tipogravъ